

III. ПРИРОДНИЧА ГЕОГРАФІЯ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

УДК 502.171:502.521

<https://doi.org/10.17721/2308-135X.2020.55.50-56>

Мельничук Михайло Михайлович,
кандидат географічних наук, доцент
Ахмедов Богдан Михайлович

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк,
Україна, e-mail: Yaromenko_ov@ukr.net
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк,
Україна, e-mail: Yaromenko_ov@ukr.net

СТАН ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ЯК ЧАСТИНИ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Метою є аналіз стану земельних ресурсів як частини земельного фонду Волинської області.

Методика. Здійснено дослідження земельних ресурсів регіону за такими складовими як види земель, типи угідь, кількісними та якісними показниками для визначення стану земельних ресурсів на регіональному рівні. Застосовано загальнонауковий й статичний методи, методи системного та структурного аналізу, порівняльно-географічний та графічний. Опрацьовано регіональні статистичні дані.

Результати. Розкрито сутність земельних ресурсів як частини земельного фонду країни. Висвітлено земельний фонд Волинської області (на 01.01.2019 р. складає 2014,4 тис. га), з яких 52% займають сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарської освоєності земель та надмірну розораність її території. Спостерігаємо різну внутрішню агроосвоєність території області у відповідності до її ландшафтних відмінностей. Подано частку основних складових сільськогосподарських угідь у Волинській області, з яких власне рілля становить 33%. Про зміни у структурі земельних ресурсів Волинської області свідчить те, що порушені, що втратили свою господарську та екологічну цінність склали 5,85 тис. га. Найвнє збільшення частки малопродуктивних та деградованих земель. 87,4 % до загальної площі земель області є малопродуктивними (2018 р.). У структурі деградованих земель Волинської області поширені землі із кислими ґрунтами (12,4% від загальної площі території). Важливим при оцінці земельних ресурсів є показник вмісту гумусу у ґрунтах. Середньозважений показник гумусу в ґрунтах Волинської області склав 1,56 % Внесення мінеральних та органічних добрив у сільськогосподарських підприємствах області зменшилося. Стан земельних ресурсів Волинської області характеризуємо як дещо напружений. Погіршується гумусовий стан ґрунтів, зменшується забезпеченість поживними речовинами, підвищується кислотність і, як наслідок, знижується їх родючість. Рациональне використання земельних ресурсів потребує запобігання несприятливим фізико-географічним процесам.

Наукова новизна. Розкрито стан земельних ресурсів за їх структурою, кількісними та якісними показниками на прикладі Волинської області.

Практична значимість. Результати вивчень розкривають стан земельних ресурсів Волинської області. Можуть бути використані для визначення потенційної продуктивності земельних ресурсів регіону. Визначення рівня максимально можливої рациональної ефективності їх використання з погляду господарювання.

Ключові слова: земельні ресурси, сільськогосподарські угіддя, ґрунти, регіон.

УДК 502.171:502.521

<https://doi.org/10.17721/2308-135X.2020.55.50-56>

Мельничук Михаил Михайлович,
кандидат географических наук, доцент
Ахмедов Богдан Михайлович

Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинской, г.
Луцк, Украина, e-mail: Yaromenko_ov@ukr.net
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинской, г.
Луцк, Украина, e-mail: Yaromenko_ov@ukr.net

СОСТОЯНИЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ КАК ЧАСТИ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДА ВОЛЫНСКОЙ ОБЛАСТИ

Целью является анализ земельных ресурсов как части земельного фонда Волынской области.

Методика. Проведено исследование земельных ресурсов региона по таким составляющим как виды земель, типы угодий, количественными и качественными показателями для определения состояния земельных ресурсов на региональном уровне. Применен общенаучный и статический методы, методы системного и структурного анализа, сравнительно-географический и графический. Обработано региональные статистические данные.

Результаты. Раскрыта сущность земельных ресурсов как части земельного фонда страны. Освещены земельный фонд Волынской области (на 01.01.2019 г. составляет 2014,4 тыс. га), из которых 52% занимают сельскохозяйственные угодья, что свидетельствует о высоком уровне сельскохозяйственной освоенности земель и чрезмерной распашке ее территории. Наблюдаем различную внутреннюю агроосвоенность территории области в соответствии к ее ландшафтным различием. Подано частку основных составляющих сельскохозяйственных угодий в Волынской области, из которых собственно пашни составляет 33%. Об изменениях в структуре земельных ресурсов Волынской области свидетельствует то, что нарушены земли, потерявшие свою хозяйственную и экологическую ценность составили 5,85 тыс. га. Имеется увеличение доли малопродуктивных и деградированных земель. 87,4% общей площади земель области является малопродуктивными (2018). В структуре деградированных земель Волынской области распространены земли с кислыми почвами (12,4% от общей площади территории). Важным при оценке земельных ресурсов является показатель содержания гумуса в почвах. Средневзвешенный показатель гумуса в почвах Волынской области составил 1,56% Внесение минеральных и органических удобрений в сельскохозяйственных предприятиях области уменьшилось. Состояние земельных ресурсов Волынской области характеризуем как несколько напряжен. Ухудшается гумусовый состояние почв, уменьшается обеспеченность питательными веществами, повышается кислотность и, как следствие, снижается их плодородие. Рациональное использование земельных ресурсов требует предотвращения неблагоприятных физико-географическим процессам.

Научная новизна. Раскрыто состояние земельных ресурсов по их структуре, количественными и качественными показателями на примере Волынской области.

Практическая значимость. Результаты изучения раскрывают состояние земельных ресурсов Волынской области. Могут быть использованы для определения потенциальной продуктивности земельных ресурсов региона. Определение уровня максимально возможной рациональной эффективности их использования с точки зрения хозяйствования.

Ключевые слова: земельные ресурсы, сельскохозяйственные угодья, почва, регион.

UDC 502.171:502.521

<https://doi.org/10.17721/2308-135X.2020.55.50-56>

Melniychuk Mikhail Muxajlovych,
Ph.D in Geographical Sciences, Associate Professor
Akhmedov Bogdan Muxajlovych

Eastern European National University named by Lesia Ukrainka, Lutsk,
Ukraine, e-mail: Yaromenko_ov@ukr.net
Eastern European National University named by Lesia Ukrainka, Lutsk,
Ukraine, e-mail: Yaromenko_ov@ukr.net

THE STATE OF LAND RESOURCES AS PART OF THE LAND FUND OF THE VOLYN REGION IS INVESTIGATED

The aim is to analyze land resources as part of the land fund of the Volyn region. A profound study of land resources in the region on such components as land types, quantitative and qualitative indicators to determine the state of land resources at the regional level is done. General scientific and static methods, methods of system and structural analysis, comparative geographical and graphic methods are applied. Regional statistics are processed.

The results are shown. The essence of land resources as a part of the country's land fund is revealed. The land fund of the Volyn region is covered (as of January 1, 2019, is 2014.4 thousand hectares), 52% of which is occupied by agricultural land, which indicates a high level of agricultural land development and excessive plowing of its territory. We observe different internal agro-development of the territory of the region in accordance with its landscape differences. The share of the main components of agricultural land in the Volyn region is 33%. The changes in the structure of land resources of the Volyn region are evidenced by the fact that the disturbed lands, which lost their economic and environmental value amounted to 5.85 thousand hectares. There is an increase in the share of unproductive and degraded lands. 87.4% of the total land area of the region is unproductive (2018). In the structure of degraded lands of the Volyn region, lands with acid soils are widespread (12.4% of the total area). The indicator of humus content in soils is important when assessing land resources. The weighted average humus index in the soils of the Volyn region was 1.56%. The application of mineral and organic fertilizers in agricultural enterprises of the region has decreased. The state of land resources of the Volyn region is characterized. The humus condition of soils deteriorates, the supply of nutrients decreases, acidity increases and, as a consequence, their fertility decreases. Rational use of land resources requires the prevention of adverse physical and geographical processes.

Scientific novelty. The state of land resources by their structure, quantitative and qualitative indicators on the example of the Volyn region is revealed.

Practical significance. The results of the studies reveal the state of land resources of the Volyn region. The results can be used to determine the potential productivity of land resources in the region. The level of the maximum possible rational efficiency of their usage from the point of view of management is determined.

Key words: land resources, agricultural lands, soil, region.

Постановка проблеми. Земельні ресурси як національне багатство держави, є частиною природних ресурсів, можуть відтворюватись у природних процесах і підтримуватись у постійній кількості, що визначається рівнем їх щорічного відтворення й споживання у господарстві. В умовах сьогодення земельні ресурси використовуються надзвичайно інтенсивно, виконуючи функцію територіального базису, природного ресурсу та основного засобу виробництва. У різних галузях господарства використання земельних ресурсів є неоднаковим і має різне значення у процесі їхнього функціонування, що призводить до породження проблем, пов'язаних з погіршенням стану земельних ресурсів. Це й зумовлює необхідність вивчення земельних ресурсів у межах країни та регіонів зокрема. Тому своєчасним, вважаємо, аналіз стану земельних ресурсів Волинської області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вивчення земельних ресурсів у різних аспектах є предметом дослідження географів, екологів, економістів. Аналіз проблем, що стосуються оцінки, стану і використання земельних ресурсів на прикладі Волинської області висвітлюють у своїх працях І. Ковальчук, М. Мельничук, О. Мольчак, Р. Панас, Т. Павловська, С. Полянський, А. Потапова та інші [5-8]. Однак, вміру інтенсивного використання земельних ресурсів регіону дане питання потребує постійного моніторингу.

Метою статті є аналіз стану земельних ресурсів як частини земельного фонду Волинської області. Для досягнення мети були поставлені завдання: розкрити сутність поняття земельні ресурси; подати структуру земельних ресурсів Волинської області за основними видами земель та угідь в умовах сьогодення; розкрити зміни стану земельних ресурсів регіону за кількісними і якісними показниками.

Вклад основного матеріалу. На національному так і регіональному рівнях у народному господарстві використовують земельні ресурси, які є частиною земельного фонду [країни](#). Термін

«земельні ресурси» багатогранний за своєю сутністю. Відповідно до Закону України «Про охорону земель» (від 19.06.2003 № 962), «земельні ресурси» – це сукупний природний ресурс поверхні суші, просторовий базис розселення і господарської діяльності, основний засіб виробництва в сільському та лісовому господарстві [3]. Необхідно зауважити, що законодавче визначення земельних ресурсів потребує певного уточнення. Основними критеріями включення території певної держави в категорію земельних ресурсів є економічна необхідність і можливість її використання. Важливою особливістю земельних ресурсів є те, що верхній шар Землі – ґрунт, має природну родючість, тобто здатність забезпечувати рослини компонентами, необхідні для їх життя. Крім того, земельні ресурси територіально відокремлені і обмежені, їх поверхню не можна збільшити [1].

У структурі земельних ресурсів вагоме місце займають землі сільськогосподарського призначення, тобто ті, що надані для потреб сільського господарства або призначені для сільськогосподарських цілей. Україна відзначається надвисоким рівнем сільськогосподарської освоєності території, проте, дещо є відмінності на адміністративно-територіальному рівні країни.

Земельний фонд Волинської області станом на 01.01.2019 р. становив 2014,4 тис. га, з них 1048 тис. га (або 52%) [2] займають сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарської освоєності земель Волинської області та надмірну розораність її території. Використання земель регіону значною мірою зумовлено ґрунтово-кліматичними умовами, які є сприятливими для ведення сільського господарства. Але ландшафтні відмінності території Волинської області зумовили дещо різну її внутрішню агроосвоєність. Для північних поліських ландшафтних районів, що відзначаються високою лісистістю, значним коефіцієнтом заозерності та заболоченістю місцевостей, з переважанням малородючих ґрунтів, частка орних земель у їх структурі не перевищує 20% [2]. Для лісостепових ландшафтних районів властивий рівнинний рельєф, достатня кількість тепла й вологи, поширення опідзолених та чорноземних ґрунтів з вищою родючістю ґрунтів чим і визначається розміщення найбільшої частки орних земель у південній частині області.

Саме орні землі (рілля) відіграють головну роль у структурі сільськогосподарських земель Волинської області. Отже, у складі земель, сільськогосподарські землі, з яких більша частина припадає на рілля – 672,3 тис. га, ліси та інші лісовкриті площі – 697,6 тис. га, забудовані землі – 61,2 тис. га та відкриті заболочені землі – 115,7. Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі, зайняті зсувами, щебенем, галькою, голими скелями) складають 14,6 тис. га, на інші землі припадає – 77,6 [2] (Рис. 1). Аналізуючи сільськогосподарське використання земель, важливо оцінити частку основних складових сільськогосподарських угідь, таких, як рілля, багаторічні насадження, сіножаті та пасовища. З яких на власне рілля складає 33% (673,2 тис. га), сіножаті 8% (161,8 тис. га), пасовища 10% (201,7 тис. га) і багаторічні насадження 0,6% (11,7 тис. га) відповідно [2] (Рис. 2). Такий тип угідь, як перелоги, тобто землі, що були в сільськогосподарському вжитку під ріллею, проте покинуті, на території області відсутні.

Загалом в області спостерігаємо незначну тенденцію щодо зменшення земель сільськогосподарського призначення та збільшення земель лісового фонду. Це відбувається за рахунок посадки лісових культур, самозалісення, вилучення земель для несільськогосподарських потреб.

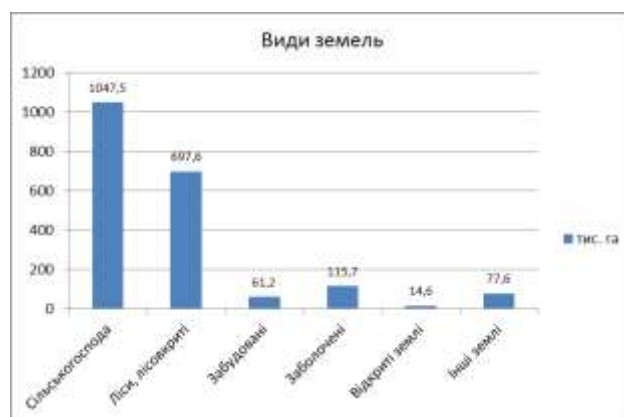

Рис. 1. Види земель Волинської області (тис. га) (2018 р.) [2]

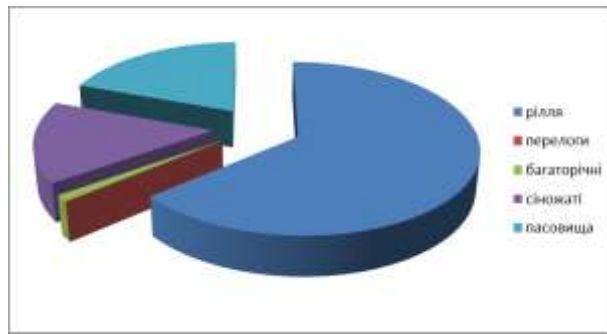

Рис. 2. Структура сільськогосподарських угідь Волинської області (тис. га) (2018 р.)

Якщо у 1995 р. у структурі земельного фонду області ліси та лісовкриті площі займали 678,2 тис. га, то за останні 20 років їх частка зросла на 19,4 тис. га і відповідно станом на 2017 р. становила 697,6 тис. га. [8] Важливим є наявність відкритих земель без рослинного покриву, до котрих відносять яри, кам'яністі місця та піски. На основі аналізу структури землекористування вдалося встановити, що у межах поліської частини Волинської області переважають території, які збереглися у природному стані (ліси та лісовкриті території, луки й пасовища), у південних лісостепових районах переважають антропогенні змінені землі – землі сільськогосподарського призначення.

З часом власне земельні ресурси як частина земельного фонду Волинської області зазнають змін, проте загальна площа земель залишилася незмінною.

Одним з головних чинників, що порушує структуру земельних ресурсів є надмірна розораність території, збільшення частки малопродуктивних та деградованих земель тощо. Необґрунтоване розширення площі ріллі за рахунок схилених та малопродуктивних земель призвело до порушення екологічно збалансованого співвідношення у структурі земельних угідь ріллі та природних кормових угідь, лісів та водойм, що негативно позначилося на стійкості агроландшафтів і зумовило значну техногенну ураженість природних комплексів. Землі лісгосподарського призначення в області займають 697,6 тис. га, що становить 35% від загальної площі області, а за обґрунтованими нормативами повинні займати 21% [4].

Про зміни у структурі земельних ресурсів Волинської області у 2018 р. ілюструє рис. 3. Порушені землі склали 5,85 тис. га (0,29 % до загальної площі території), це землі, що втратили свою господарську та екологічну цінність через порушення ґрунтового покриву внаслідок виробничої діяльності людини або дії природних явищ згідно закону України «Про охорону земель». Відпрацьовані землі, як ділянки земель, на яких повністю або частково завершено розробки родовищ корисних копалин, будівельні та інші види робіт, пов'язані з порушенням ґрунтового покриву становлять на Волині 0,19% від загальної її площі та лише 0,08% до загальної площі території області складають рекультивовані землі. Зауважимо, що відпрацьовані землі підлягають рекультивациі.

Всього у Волинській області станом на 2018 р. нараховується 6,495 тис. га малопродуктивних земель, це 87,4 % до загальної площі території області. Деградовані землі склали 0,944 тис. га або 12,6% площі території області.

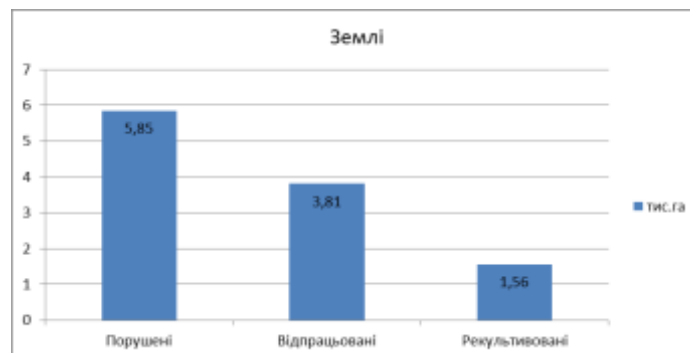

Рис. 3. Порушені, відпрацьовані та рекультивовані землі Волинської області (2018 р.) [2]

Вказана площа деградованих та малопродуктивних земель стосується земель, які перебувають у державній та приватній власності. Отже, площі малопродуктивних орних земель, які необхідно вилучити зі складу ріллі, залишаються в обробітку.

У структурі деградованих земель Волинської області поширені землі (с/г угіддя) із кислими ґрунтами, площа земель яких 129,8 тис. га, це 12,4% від загальної площі території та 44,00 тис. га займають перезволожені землі (4,2% від загальної площі території). У 2018 році 0,2 % від площі території регіону зазнали підтоплення [2]. Раціональне використання земельних ресурсів потребує запобігання несприятливим фізико-географічним процесам (ерозії, перезволоженості тощо), що протікають в ґрунтах. Це необхідно і тому, що в ґрунтах розвиваються несприятливі для господарювання процеси.

Оскільки як і малопродуктивні так і деградовані землі протягом останніх року не були консервованими, то це вимагає як найшвидшої розробки так і реалізації проекту для консервації цих земель.

Важливим при оцінці земельних ресурсів є показник вмісту гумусу у ґрунтах. Середньозважений показник гумусу в ґрунтах Волинської області склав 1,56 % [2]. Характеристика ґрунтів за вмістом гумусу на даній території станом на 2018 р. подано в таблиці 1. Нажаль, найбільші площі земель (69,66%) складають землі з низьким вмістом гумусу, 18,9% – це площі земель мають дуже низький вміст гумусу, що засвідчує про погіршення гумусового стану ґрунтів. Втрата ґрунтами органічної речовини (гумусу), що відбувається інтенсивними темпами, засвідчує про нераціональне використання земель. Причиною цього є й значне скорочення обсягів внесення органічних добрив, порушення сівозмін та чергування культур у них, відхилення від оптимальних, науковообґрунтованих структур посівних площ.

Таблиця 1

Характеристика ґрунтів за вмістом гумусу (станом на 2018 р.) [2]

Площа ґрунтів, %					
дуже низький < 1,1	низький 1,1-2,0	середній 2,1-3,0	підвищений 3,1-4,0	високий 4,1-5,0	дуже високий > 5,0
18,19	69,66	11,27	0,75	0,13	-

У певній мірі дефіцит мінеральних елементів у ґрунтах компенсується внесенням органічних та мінеральних добрив. Проте, дози внесених органічних, як і мінеральних добрив у Волинській області, як і в цілому по Україні усе зменшувалися, та в останнє десятиріччя їх застосування значно знизилось. Внесення мінеральних (поживних) добрив у ґрунти в сільськогосподарських підприємствах Волинської області у 1990 році складало 151,6 тис. га, а частка удобреної площі становила 92,6%. Катастрофічно скоротилася частка внесених органічних добрив під урожай: у 1990 р. було внесено 9907 тис. т., у 2017 році 309 тис. т. органічних речовин [8]. Внесення мінеральних та органічних добрив у сільськогосподарських підприємствах Волинської області в динаміці з 1990 по 2017 рр. подано в таблиці 2.

Як видно із наведених даних, внесення органічних та мінеральних добрив зменшилось. Середньозважений показник ґрунту за вмістом азоту, що легко гідролізується у Волинській області складає 122,3 мг/кг ґрунту (Корнфілд). Азот є одним із найбільш важливих елементів у живленні рослин.

Таблиця 2

Внесення добрив у сільськогосподарських підприємствах Волинської області [8]

Рік	1990	1996	2000	2005	2010	2015	2016	2017
<i>Мінеральні добрива (у поживних речовинах)</i>								
Внесено під урожай звітного року, тис. т	151,6	18,4	10,5	14,0	13,4	27,7	33,7	41,2
Частка удобреної площі, %	583	222	143	136	118	178	185	214
<i>Органічні добрива</i>								
Внесено під урожай звітного року, тис. т	9907	3234	1221	606	477	351	334	309
Удобрена площа, тис. га	156	52	22	14	11	10	12	12

Щодо вмісту у ґрунтах рухомих сполук фосфору, то найбільше, а це 34,30 % площі ґрунтів області мають підвищений показник фосфору (101-150 мг/кг), дуже високий вміст фосфору мають лише 0,30 % площі ґрунтів, низький – 8,90 %. За видами поживних речовин у ґрунті особливо гостра ситуація склалася з калієм. 43,19% площі ґрунтів території Волинської області характеризуються низьким вмістом калію [2]. Дефіцит поживних речовин у ґрунті спостерігається по всій території України, що погіршує якість земельних ресурсів. Проте родючість ґрунту оцінюється не тільки за вмістом гумусу та поживних речовин у ґрунті, але і величиною та сталістю врожаїв основних сільськогосподарських культур. Аналіз врожайних даних озимої пшениці, інших зернових культур та цукрових буряків у Волинській області за останні 30 років показує значні коливання їх рівнів. Якщо вирощування сільськогосподарських культур проводиться без дотримання ґрунтозахисної технології, то це теж призводить до повного виснаження земель. Ґрунти забруднюються хімічними засобами захисту рослин, викидами промислових підприємств, автомобільного транспорту тощо. Надзвичайно висока розораність земель, розвиток несприятливих фізико-географічних процесів у ґрунтах, помітний техногенний вплив на земельні ресурси України роблять нагальною проблему їх раціонального використання і охорони.

Висновки. Стан земельних ресурсів Волинської області характеризуємо як дещо напружений. Високий рівень господарського, передусім сільськогосподарського освоєння території земельних ресурсів є високим. Спостерігаємо недотримання системи землеробства і технологічних процесів вирощування сільськогосподарських культур, різке скорочення застосування органічних і мінеральних добрив. Оцінка земельних ресурсів засвідчує про тенденцію до погіршення за якісними показниками. Погіршується гумусовий стан ґрунтів, зменшується забезпеченість поживними речовинами, підвищується кислотність і, як наслідок, знижується їх родючість. Раціональне використання земельних ресурсів потребує запобігання несприятливим фізико-географічним процесам. Потенційна продуктивність земельних ресурсів характеризує максимально можливу ефективність використання їх з погляду господарювання в цілому, яка теоретично може бути досягнута вже на сучасному етапі розвитку продуктивних сил при забезпеченні оптимальної відповідності між фактичною структурою землекористування та історично сформованою специфікою місцевих природних, соціально-економічних та інших умов.

Список використаних джерел

- 1.Бабич А. О.Світові земельні, продовольчі і кормові ресурси / А.О. Бабич. – К.: Видавництво «Аграрна наука», 1996. – 570 с.
- 2.Екологічний паспорт Волинської області за 2018 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-volinskoyi-oblasti-za-2018-rik/>.
- 3.Закон України від 19.06.2003 № 962 «Про охорону земель». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.
- 4.Корнус А. Оцінка стану земельних ресурсів Сумської області / А. Корнус. // Раціональне природокористування і охорона природи. Наукові записки. – №1. – 2012. – С.215–219.
- 5.Мольчак Я. О. Конструктивно-географічний аналіз та оцінка природного агроресурсного потенціалу Волинської області : монографія / Я. О., Мольчак, А. Г. Потапова. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2010. – 215 с.
- 6.Павловська Т. С. Структура земельних угідь в ландшафтно- екологічній організації території Волинської області / Т. С. Павловська // Геополітика і екогеодинаміка регіонів. – 2014. – № 2. – С. 697–704.
- 7.Полянський С. В. Оцінка ефективності використання і збереження земельних ресурсів Волинської області / С. В. Полянський., Т. О. Князькова Т. О. // Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія»: Збірник наукових праць ЛНТУ. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2011. – Вип. 8 (32). – С. 292–300.
- 8.Статистичний щорічник Волинь. – 2010. Головного управління статистики у Волинській області. за редакцією М.І. Мотиль. – Луцьк. – 2011. – 569 с.

Список использованных источников

- 1.Бабич А. О.Свитови земельные, продовольственные и кормовые ресурсы / А.А. Бабич. – М. : Издательство «Аграрная наука», 1996. – 570 с.
- 2.Экологический паспорт Волинской область по 2018 – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-volinskoyi-oblasti-za-2018-rik/>.
- 3.Закон Украины от 19.06.2003 № 962 «Об охране земель». – [Электронный ресурс]. –Режим доступа: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.
- 4.Корнус А. Оценка состояния земельных ресурсов Сумской области / А. Корнус. // Рациональное природопользование и охрана природы. Научные записки. – №1. – 2012. – С.215–219.
- 5.Мольчак Я. А. Конструктивно-географический анализ и оценка природного агроресурсного потенциала Волинской области: монография / Я. А., Мольчак, а. Г. Потапова. – Луцк: РВВ ЛНТУ, 2010. – 215 с.
- 6.Павловская Т. С. Структура земельных угодий в ландшафтно экологической организации территории Волинской области / Т. С. Павловская // Геополитика и экогеодинамика регионов. – 2014. – № 2. – С. 697–704.
- 7.Полянський С. В. Оценка эффективности использования и сохранения земельных ресурсов Волинской области / С. В. Полянський., Т. А. Князькова Т. А. // Экономические науки. Серия «Экономическая теория и экономическая история»: Сборник научных трудов ЛНТУ. - Луцк: РВВ ЛНТУ, 2011. – Вип. 8 (32). – С. 292-300.
- 8.Статистический ежегодник Волинь. – 2010. Главного управления статистики в Волинской области. под редакцией М.И. Мотиль. – Луцк. – 2011. – 569 с.

References

1. Babych A. O. Svitovi zemel'ni, prodovol'chi i kormovi resursy / A.O. Babych. – K.: Vydavnytstvo «Ahrarna nauka», 1996. – 570 s.
2. Ekologichnyy pasport Volyns'koyi oblasti' za 2018 r. – [Elektronyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-volinskoyi-oblasti-za-2018-rik/>.
3. Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 № 962 «Pro okhoronu zemel'». – [Elektronyy resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.
4. Kornus A. Otsinka stanu zemel'nykh resursiv Sums'koyi oblasti / A. Kornus. // Ratsional'ne pryrodokorystuvannya i okhorona pryrody. Naukovi zapysky. – №1. – 2012. – S.215–219.
5. Mol'chak YA. O. Konstruktyvno-heohrafichnyy analiz ta otsinka pryrodnoho ahroresursnoho potentsialu Volyns'koyi oblasti : monohrafiya / YA. O., Mol'chak, A. H. Potapova. – Luts'k : RVV LNTU, 2010. – 215 s.
6. Pavlovs'ka T. S. Struktura zemel'nykh uhid' v landshaftno-ekologichniy orhanizatsiyi terytoriyi Volyns'koyi oblasti / T. S. Pavlovs'ka // Heopolytyka y ekoheodynamyka rehionov. – 2014. – № 2. – S. 697–704.
7. Polyans'kyy S. V. Otsinka efektyvnosti vykorystannya i zberezheniya zemel'nykh resursiv Volyns'koyi oblasti / S. V. Polyans'kyy., T. O. Knyaz'kova T. O. // Ekonomichni nauky. Seriya «Ekonomichna teoriya ta ekonomichna istoriya»: Zbirnyk naukovykh prats' LNTU. – Luts'k : RVV LNTU, 2011. – Vyp. 8 (32). – S. 292–300.
8. Statystychnyy shchorichnyk Volyn'. – 2010. Holovnoho upravlinnya statystyky u Volyns'kiy oblasti. za redaktsiyeyu M.I. Motyl'. – Luts'k. – 2011. – 569 s.

Надійшла до редколегії / Received Editorial Board 12.05.2020